

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas 1. Divisio in communi scientiarum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DIFFICULTAS VII.

Notantur quædam de Scientia in Comuni.

NO T O 1. *Quomodo comparari possit Scientia cum aliis habitibus intellectualibus.* Indubie si comparatur cum errore opposito, comparabitur tanquam perfectio, cum defectu, malum cum bono, si comparatur cum opinione, comparabitur tanquam perfectum cum imperfectiori, cum imperfectiori inquam, quia melior est scientia quam opinio magisque perfectiva intellectus, quia est consecutio finis, ad quem ordinatur intellectus, nempe perceptionem veri, quam perceptionem formalem veri, non habet opinio, quia tamen melius est opinari quam errare, quia errare, est simpliciter recedere a vero, secus opinari. Hinc comparatio scientiæ ad opinionem, est comparatio perfectioris ad imperfectius. Comparatio autem scientiæ ad errorem erit comparatio ad oppositum. Non nego tamen imperfectionem in opinione ita imbitam esse. Ut ab ea separari non possit; hinc in Deo nunquam à Theologis ponitur opinio, utpote aliquid essentialiter imperfectum.

NO T O 2. *Quæ sit comparatio inter intellectum & scientiam.* Si comparatur scientia ad intellectum, comparabitur tanquam aliquid perfectum ad perfectius, perfectior enim est intellectus. Nam objectum illius est intelligibile, vel verum ut sic, jam autem objectum scientiæ, est tale intelligibile, tale verum, adeoque reliquæ scientiæ, habent participatum bonum, bonum autem quod spectat ad intellectum, est bonum quod participatur. Melius autem quia universalius est bonum participatum quam bonum participans, (supple inadæquate.) Deinde potentia melior est suis actibus, jam autem scientiæ actuales, comparantur ad intellectum, sicut actus ad potentiam. Scientiæ autem habituales, comparantur ad intellectum, sicut perfectiones exigite & principiatæ à sua radice, quas sibi comparat ipsa radix, radix autem in talibus est melior, quemadmodum melior est ignis, quam calor. Non nego tamen, quod præcisè in prædicato actus melior sit actus, præ potentia.

NO T O 3. *Quæ sit comparatio scientiæ ad fidem divinam.* Si comparatur scientia cum fide divina, comparabitur tanquam imperfectius ad perfectius, licet enim careat fides evidentia, quæ est quædam perfectio linearum intelligendi, carentia tamen huius perfectionis, non deiecit fidem à gradu excedendi scientiam, tam ex eo, quia id supplet alio prædicato, nempe tanto excessu certitudinis, quam ex eo, quia evidentia ordinatur ad certitudinem, ut supposuimus in ante, si ergo habeatur aliunde hæc certitudo, non erit jam necessaria illa evidentia, defectusque illius, non arguet imperfectionem.

NO T O 4. *Quæ sit comparatio scientiæ ad fidem*

humanam. Si comparatur scientia cum fide humana, comparabitur tanquam perfectius ad longè imperfectius, quia evidentia & certitudo, sunt perfectiones linearum noscendi, & quidem nullam dicentes imperfectionem, hinc & in Deo reperiuntur, fit ut defectus harum perfectionum, in fide humana, isque nulla perfectione alia suppletus, arguit imperfectionem.

NO T O 5. *Quæ sit comparatio scientiæ ad sapientiam.* Si comparatur scientia ad sapientiam, comparabitur tanquam particulare ad universalius, nam scientia non debet procedere, per causas altissimas & universalissimas: secus sapientia.

NO T O 6. *Quæ sit comparatio scientiæ ad visionem beatam.* Si comparatur scientia cum visione beata, comparabitur tanquam perfectum ad perfectissimum, nam evidentia & certitudo visionis beatæ, sunt longè majores, quam certitudo & evidentia Demonstrationis, quod Deus sit. Universaliter autem, quando aliqua perfecta sunt, ex convenientia talium prædicatorum, si aliud, dicta prædicata perfectius habeat, hoc ipso perfectius erit, idque ostendit inductio, & ita, quia homo ex eo habet perfectionem, quod intellectivus sit, cum Deus sit supremum & perfectissimum intellectivum, perfectissimè excedet hominem, hocque ipso non ex illis prædicatis sumeretur perfectio, si dato excessu in illis prædicatis, non daretur excessus perfectionis. Et quia ex eo est perfecta scientia, quia est notitia certa & evidens, cum certitudinem & evidentiam longè perfectius participet, visio Dei, hoc ipso perfectior erit.

NO T O 7. *Quæ sit comparatio scientiæ creatæ ad increatam.* Sed hanc adumbratam habebis, ubi in Animasticis tractatur de distinctione Verbi mentis creati à Verbo mentis increato.

QUÆSTIO II.

De Divisione Scientiæ.

A ttingemus imprimis divisiones communes.

DIFFICULTAS I.

Di-visio in communis Scientiarum.

Mitto divisionem scientiarum quas solemus Deo attribuere, quia hæc explicantur in prima parte, attingemus divisiones alias.

DIVIDITUR imprimis scientia in Actualem & Habitualement. Actualis est ipse actus scientificus. Habitualis est facilitas & inclinatio ad similes actus scientificos, iis à quibus hæc facilitas producta.

DIVIDITUR utraque in Mediatam & Immediatam. Immediata est, quæ sine discursu habetur, saltem formali. Mediata cum discursu.

† Bb 3

DIVI-

DIVIDITUR rursus utraque in Intuitivam, quæ ita noscit objectum sicuti est, & abstractivam, vi cuius attingitur unum, non attacto alio.

DIVIDITUR item in Totalem & Partialem. Totalis est quæ attingit omnem scibilitatem talis objecti, cum Partialis attingat nonnisi partiale objectum.

DIVIDITUR item scientia. In scientiam Comprehensivam, qua cognoscitur res quantum cognoscibilis est. Et quidditativam, quæ proprium conceptum de Deo v. g. format, coinciditque cum scientia, Intuitiva, per multos.

DIVIDUNTUR scientiæ divisione celebri in scientiam Practicam & Speculativam. Subalternantem & subalternatam. Hæ divisiones pensculatius hinc examinandæ.

DIFFICULTAS II.

De Divisione Scientiæ in Practicam & Speculativam.

In harum scientiarum explicatione divisi sunt Authores. Ut Status quæstionis penetraretur, tenendum est, quod nomine Practici veniat actus vel habitus opus respiciens, objectum verò istius actus vel habitus vocatur Praxis, quod objectum debet esse operatio aliqua. Praxis enim significat actionem. *Sic*

Punctum Difficultatis 1.

Rejiciuntur modi quidam explicandi Praxim & Practicum.

ExPLICANT I. Scotistæ Praxim: quod sit actus alterius potentie ab intellectu naturaliter posteriori intellectione, natus elici conformiter rectæ rationi ad hoc ut sit rectus. Consequenter negant Scotistæ quod operationes intellectus possint esse praxes, licet id affirmet de actibus voluntatis. Eandem doctrinam modificat Maftrius disp. 12. Log. part. 5. art. 5. & docet nullum actum intellectus, imò nec ullum alium esse praxim, si præcedat voluntatis imperium, quantumvis posito imperio possit esse praxis. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. ex Suarez disp. 44. Metaph. sec. 13. Actus intellectus dirigens actus voluntatis, ut recte fiant in suo ordine, est practicus. Ergo & actus intellectus dirigens alium actum intellectus est practicus. Quod ipsum in hoc resolvitur, quia actus intellectus dirigens alium actum intellectus, non comparatur ad illum tanquam ad aliquod speculativum, non enim sistit in sola veritatis speculatione. Ergo comparabitur ad illum, ut actus practicus ad praxim.

NON SATISFACIT 2. Operatio quatenus dirigibilis moraliter, hoc est, quatenus dirigibilis per regulas prudentiæ, potest esse praxis,

prudentia enim est virtus practica, estque virtus intellectus. Ergo & operatio intellectus, quatenus dirigibilis artificialiter, potest esse praxis, potest autem dirigi artificialiter v. g. à Logica.

NON SATISFACIT 3. Actus intellectus, post imperium voluntatis potest esse practicus, sed non quocumque modo post actum voluntatis positi, neque enim omnis sequela actus intellectus post actum voluntatis arguit rationem practici, cum possit voluntas imperare etiam speculationem, sed tunc intellectus induit cum illa sequela rationem practici, quando præscribit certum ordinem & methodum operandi. Hæc autem methodus præscribi potest, ante actum voluntatis. Et certè datur quæcunque forma constitutiva Praxeos & Practici, illa quædrabit actibus intellectus aliquibus, etiam si non sequantur imperium voluntatis.

DICES 1. In oppositum esse auctoritatem.

1. AUCTORITAS est Aristotelis. Tercio de Anima cap. 10. tex. 50. Intellectus extensione fit Practicus.

RESPONDETUR. Tot Capita illo libro non reperiri, sed retinendo auctoritatem hujus dicti quod usurpatur tanquam axioma. Explicari sic posset. Intellectus extensione fit practicus, non quidem extensione ad actum alius à se potentie, sed extensione ejusmodi. Quia scilicet actus ille qui dirigit non est praxis, sed extendi debet ad alium, à se entitative actum, quem dirigit. Deinde tunc res aliqua extendi dicitur, quando limites suos & terminos quos potest, attingit, arctatur enim, si illos non attingat. Limites autem intellectus sunt veritas, seu intelligibilitas objectorum, & quidem proximior, si solum speculetur veritatem, remotior si etiam se ipsum dirigit, si ergo intellectus non coarctetur se ad hoc, ut solum speculetur veritatem, sed procedat usque ad directionem suæ vel alijs operationis, hoc ipso extendet sese.

2. AUCTORITAS S. Thomæ 1. 2. q. 57. art. 1. ad 1. Practicum dicitur sumi ab operatione exteriori, cum tamen actus intellectus nunquam possit esse nisi immanens, adeoque non potest esse quid exterius, adeoque nec potest esse practicus.

RESPONDETUR. Si verba S. Thom. sumantur ut sonant, probabunt etiam actum voluntatis non posse esse praxim, nam neque hinc est quid exterius. Solum ergo S. Doctor intellexit Practicum, debere esse quid externum, hoc est condistinctum ab actu, à quo dirigitur.

DICES 2. Cum Capreolo. Operatio quævis in tantum est praxis, in quantum subest electioni voluntatis ut innuit Aristotel. 6. Metaph. cap. 1. At nihil subest electioni voluntatis, nisi in quantum est moraliter dirigibile. Ergo omnis praxis, debet esse moraliter dirigibilis unde etiam ipse Aristoteles 6. Eth. cap. 3. & 6. Scientiam practicam nonnisi in ordine ad voluntatem explicat.

RESPON-